

WYKORZYSTANIE ŹRÓDEŁ INFORMACJI W GOSPODARSTWACH ROLNICZYCH MAŁOPOLSKI O RÓŻNYM KIERUNKU PRODUKCJI

Michał Cupiał

Institut Inżynierii Rolniczej i Informatyki, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

Streszczenie. Przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych w 40-tu gospodarstwach rolniczych położonych na terenie Małopolski. Badane gospodarstwa podzielone zostały na dwie grupy, w zależności od kierunku produkcji. Analiza dotyczyła źródeł informacji wykorzystywanych przez rolników. Celem badań było określenie różnic, jakie występują w wykorzystaniu źródeł informacji w gospodarstwach o różnym kierunku produkcji. Badania wykazały, że rolnicy obu grup preferują zdobywanie informacji poprzez kontakt osobisty.

Słowa kluczowe: informacja, źródło informacji, kierunek produkcji, rolnik, gospodarstwo rolnicze

Wprowadzenie

W obecnej sytuacji rolnik staje się bardziej menadżerem niż technologiem czy inżynierem. W mniejszej mierze wykorzystuje dotychczasowe umiejętności, poparte uzupełnioną wiedzą rolniczą, a w coraz większej zdolności zarządzania i marketingowe. Producent rolny, aby przetrwać na rynku, musi zdobywać na bieżąco niezbędne informacje, prawidłowo je interpretować i reagować na nie. Z kolei sprawnie działający system informacji i doradztwa umożliwia producentom rolnym wykorzystanie wiedzy dającej podstawę do wdrażania w praktyce systemów, technologii i metod produkcji gwarantujących wysoką efektywność ekonomiczną ponoszonych nakładów [Pawlak 1999]. Ilość zdobywanych danych i sposób ich pozyskiwania, wynikają w dużym stopniu ze specyfiki gospodarstwa, przede wszystkim zaś zależą od kierunku produkcji [Cupiał, Wnęk 2008; Kuboń 2007].

Cel i zakres

Badania przeprowadzone zostały w roku 2009 w 40-tu gospodarstwach rolniczych, położonych w dwóch regionach, charakteryzujących się różnym kierunkiem produkcji. Przeprowadzone zostały w formie wywiadu kierowanego, który posłużył do wypełnienia przygotowanej wcześniej ankiety. Połowa badanych obiektów położonych w powiecie miechowskim to typowe gospodarstwa rolnicze, prowadzące produkcję roślinną i zwierzęcą (grupa I). Druga część to specjalistyczne gospodarstwa warzywnicze znajdujące się w gminie Igołomia-Wawrzeńczyce (grupa II). Każda grupa zawierała 20 obiektów.

Celem badań było określenie różnic, jakie występują w wykorzystaniu źródeł informacji w gospodarstwach o tak różnym kierunku produkcji.

Średnia powierzchnia użytków rolnych, w badanych obiektach dla poszczególnych grup, przedstawiona została w tabeli 1.

Tabela 1. Charakterystyka badanych obiektów – średnia powierzchnia [ha]

Table 1. Characteristics of analysed facilities – average area [ha]

Badane gospodarstwa		Rejon badań		
		I	II	Średnio
Grupa obszarowa	do 10,00 ha	4,86	5,71	4,99
	powyżej 10,00 ha	26,67	23,08	23,62
	Średnio	8,13	20,48	14,30

Rolnicy odpowiadali na pytania dotyczące m.in. wielkości i struktury produkcji gospodarstwa, wyposażenia technicznego gospodarstw, ilości i rodzaju informacji, z których korzystali przy podejmowaniu decyzji produkcyjnych. Zbadane zostały również kanały, którymi informacja dociera do rolnika oraz jej źródła, respondenci określili także częstotliwość z jaką chcieliby otrzymywać poszczególne informacje.

Wyniki badań

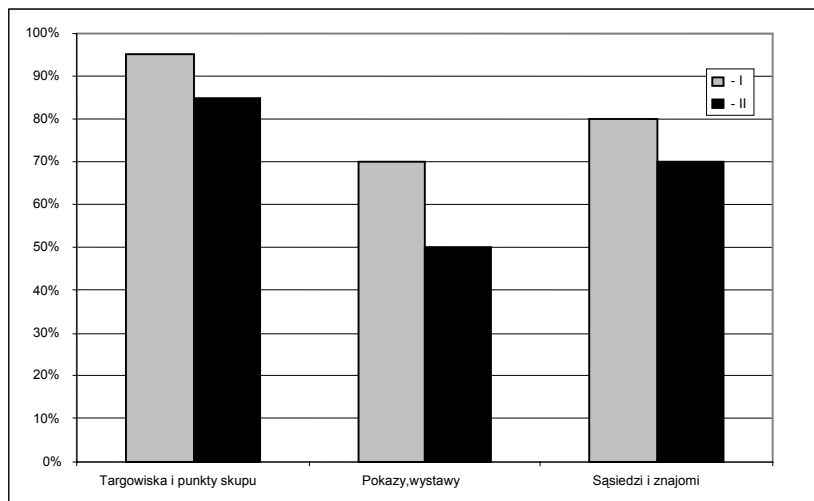
Mimo iż gospodarstwa obu badanych regionów były podobnie wyposażone w nośniki informacji (przykładowo ponad 80% posiadało komputer, przeszło połowa posiadała dostęp do internetu), zauważono różnice w ich wykorzystaniu dla potrzeb produkcji rolniczej w gospodarstwie.

Na rysunkach 1, 2 oraz 3 przedstawiono najczęściej wymieniane sposoby pozyskiwania informacji w badanych obiektach. Rysunek 1 prezentuje popularność targowisk i punktów skupu, pokazów i wystaw oraz sąsiadów i znajomych.

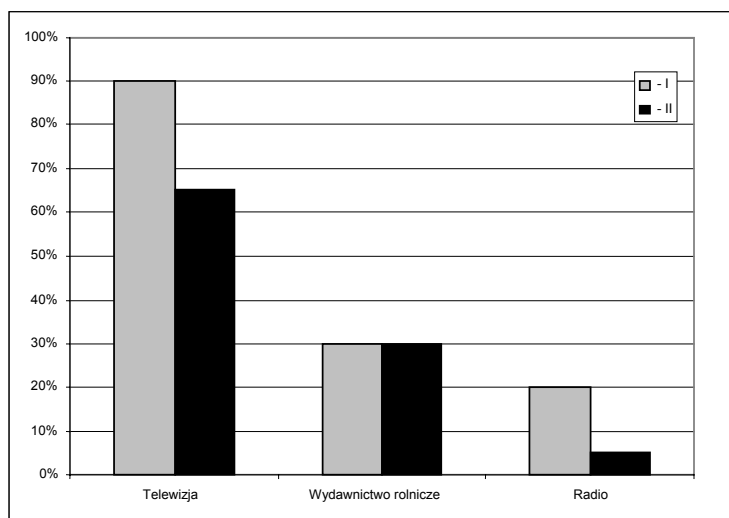
Sposoby zdobywania informacji polegające na osobistym kontakcie są w dalszym ciągu bardzo popularne wśród rolników, zarówno prowadzących typową produkcję roślinną i zwierzęcą jak i specjalizujących się w produkcji warzywniczej. Można zauważyć jednak, że respondenci należący do II grupy korzystają z tych źródeł w mniejszym stopniu niż rolnicy grupy I (dotyczy to trzech wymienionych źródeł). Badania wykazały, że największy udział mają informacje zdobywane na targowiskach i punktach skupu, nieco mniejszy od sąsiadów i znajomych oraz zdobytych na pokazach i wystawach. Okazuje się, że mimo pojawienia się wielu innych możliwości, ciągle największym zaufaniem cieszą się inni rolnicy, z którymi można porozmawiać na interesujące tematy.

Na rysunku 2 przedstawiony został udział informacji zdobywanych poprzez: telewizję, prasę oraz radio, a więc media, poprzez które informację przekazują firmy oraz instytucje związane z rolnictwem.

Wykorzystanie źródeł informacji...

Rys. 1. Wybrane sposoby pozyskiwania informacji w poszczególnych grupach gospodarstw (targowiska i punkty skupu, pokazy i wystawy oraz sąsiedzi i znajomi)
Fig. 1. Selected methods of acquiring information in various groups of farms (market places and purchase points, shows and exhibitions and neighbours and friends)

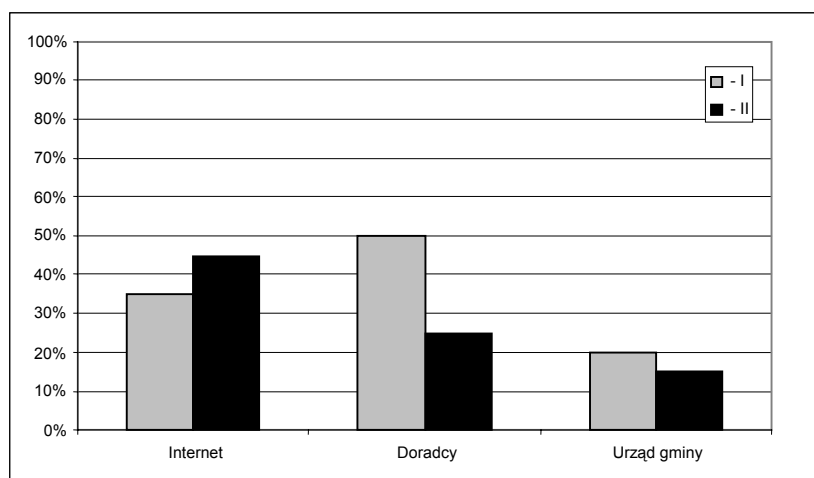

Rys. 2. Wybrane sposoby pozyskiwania informacji w poszczególnych grupach gospodarstw (telewizja, prasa oraz radio)
Fig. 2. Selected methods of acquiring information in various groups of farms (television, press and radio)

Z badań wynika, iż telewizję do poszukiwania informacji wykorzystuje odpowiednio 90% obiektów grupy I i 65% grupy II, radio 20% (grupa I) i 5% (grupa II). Prasa fachowa czytana jest w 30% gospodarstw (obu grup). Zdecydowana przewaga telewizji nad innymi mediami wynika z jej większych możliwości przekazu. Jest ona najpopularniejsza pomimo szeregu wad oraz faktu, iż informacje przekazywane tym sposobem są często nieobiektywne. Z kolei prasa rolnicza, zawierająca wiele informacji fachowych jest czytana zaledwie przez co trzeciego rolnika.

Na rysunku 3 przedstawione zostały 3 kolejne źródła informacji: internet, doradcy oraz urzędy gminy. Internet jest wykorzystywany do pozyskiwania informacji wykorzystywanych w zarządzaniu gospodarstwem w 35% gospodarstw położonych w powiecie miechowskim (grupa I) oraz 45% badanych gospodarstw warzywniczych (grupa II). Odwrotna proporcja występuje przy korzystaniu z pomocy doradców. W tym przypadku korzysta z ich pomocy 50% gospodarstw grupy I przy 25% z grupy II.

Na uwagę zasługuje fakt, iż jedynym sposobem, który jest bardziej popularny w gospodarstwach warzywniczych (grupa II) jest internet. Jednocześnie można zauważyć, że ten nowoczesny nośnik informacji jest stosunkowo słabo rozpowszechniony wśród rolników, mimo iż jego stopień wykorzystania w ostatnim czasie znacznie się zwiększył.

Rys. 3. Wybrane sposoby pozyskiwania informacji w poszczególnych grupach gospodarstw (internet, doradcy oraz urzędy)

Fig. 3. Selected methods of acquiring information in various groups of farms (Internet, advisers and offices)

W trakcie badań rolnicy z obu rejonów określili także częstotliwość z jaką chcieliby otrzymywać określone rodzaje informacji.

Wykorzystanie źródeł informacji...

Tabela 2. Częstotliwość z jaką rolnicy chcą otrzymywać poszczególne informacje
Table 2. Frequency of receipt of information preferred by farmers

Wyszczególnienie informacji	codziennie	raz w tygodniu	raz w miesiącu	nieregularnie	Razem
Cena paliw	3	3			6
Ceny maszyn	1	3	8	27	39
Ceny materiałów budowlanych		3	3	32	38
Ceny nawozów		8	15	13	36
Ceny pasz	1	9	7	11	28
Ceny płodów rolnych	3	21	9	6	39
Ceny usług mechanizacyjnych	1	1	6	27	35
Ciekawostki rolnicze	10	18	7	4	39
Informacje gospodarcze, polityczne	13	13	3	9	38
Lokalizacja sklepów	2	4	3	29	38
Lokalne serwisy napraw		3	5	29	37
Pogoda	36	1		1	38
Terminy oprysków	4	17	6	10	37
Zagrożenia, szkodniki	5	20	6	7	38
Razem	79	124	78	205	486

Respondenci wymienili informacje, które chcieliby dostawać codziennie, raz w tygodniu, raz w miesiącu oraz nieregularnie (tabela 2). W tabeli pokazana została liczba rolników, którzy wymienili poszczególne rodzaje informacji, przyporządkowując je do określonej częstotliwości. Najczęściej wymieniane informacje zostały wyróżnione przez zaciemnienie pól tabeli. Wśród informacji, które ankietowani chcieli otrzymywać najczęściej wymieniane były informacje o pogodzie. Właśnie ten rodzaj danych jest potrzebny rolnikowi w codziennej pracy, pozostałe mogą być otrzymywane znacznie rzadziej. Informacje, które powinny być otrzymywane w każdym tygodniu, to zdaniem respondentów: ceny płodów rolnych, zagrożenia i szkodniki, ciekawostki rolnicze oraz terminy oprysków. Na uwagę zasługuje fakt, wymienienia przez 70% rolników ciekawostek, jako pożądaných codziennie lub cotygodniowo. Daje to wskazówkę, że w takiej formie dostarczać można rolnikom wiele cennych wiadomości. Podobne preferencje mieli również ankietowani w przeprowadzanych wcześniej badaniach [Cupiał 2006]

Informacje dostarczane w odstępach miesięcznych to ceny nawozów, a nieregularnie to: ceny materiałów budowlanych, maszyn, dane sklepów oraz lokalnych serwisów napraw.

Można zauważyć, że wymienione w tabeli informacje (poza ceną paliw) chciałyby otrzymywać większość ankietowanych (ponad 88% rolników). Mniejsza liczba zainteresowanych ceną pasz wynika z faktu, iż w gospodarstwach warzywniczych nie prowadzono produkcji zwierzęcej.

Podsumowanie

Badania wykazały, że rolnicy w dalszym ciągu preferują zdobywanie informacji poprzez osobisty kontakt. Wysokim zaufaniem cieszy się też telewizja. Zastanawia dość niski udział internetu, pomimo stosunkowo dobrego wyposażenia w komputery.

Analizując obie grupy badanych, należy stwierdzić, że większość wymienionych źródeł informacji była bardziej popularna w grupie I. Jedynie internet jest nośnikiem, z którego korzystają w większym stopniu gospodarstwa warzywnicze (grupa II). Liczba odpowiedzi pozwala wnioskować, że rolnicy zdają sobie sprawę ze znaczenia informacji w zarządzaniu gospodarstwem. Uzyskane wyniki badań posłużyć mogą do doskonalenia systemu informacji rolniczej.

Bibliografia

- Cupiał M. 2006. System wspomaganie decyzji dla gospodarstw rolniczych. Inżynieria Rolnicza. Nr 9(84) ISSN 1429-7264.
- Cupiał M., Wnęk A. 2008. Porównanie sposobów pozyskiwania informacji o maszynach rolniczych w gospodarstwach Małopolski. Inżynieria Rolnicza. Nr 9(107). Kraków. s. 61-66.
- Kuboń M. 2007. Poziom wyposażenia i wykorzystania elementów infrastruktury informatycznej w gospodarstwach o różnym typie produkcji rolniczej. Inżynieria Rolnicza. Nr 9(97). s. 95-102.
- Pawlak J. 1999. Rolnictwo a informacja. Inżynieria Rolnicza. Nr 1(7). s. 39-46.

USE OF INFORMATION SOURCES IN FARMS OF THE MAŁOPOLSKA REGION WITH VARIOUS SORTS OF PRODUCTION

Abstract. Results of the analysis carried out in 40 farms situated in the Małopolska region were presented. The farms covered by the analysis were divided into two groups, depending on the sort of production. The analysis concerned information sources used by farmers. The aim of the studies was to identify the differences that occur in the use of information sources in farms with various sorts of production. The studies showed that farmers of both groups prefer to obtain information through personal contact.

Key words: information, information source, sort of production, farmer, farm

Adres do korespondencji:

Michał Cupiał; e-mail: Michal.Cupial@mcpk.net
Instytut Inżynierii Rolniczej i Informatyki
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
ul. Balicka 116B
30-149 Kraków